

**Piaci útmutató a
Török Köztársaságról**

**MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA**

2021

Tartalom

Tartalom.....	2
Alapadatok	3
Gazdasági helyzet	4
1. Legfontosabb indikátorok.....	4
2. A külkereskedelem fő jellemzői.....	4
3. Gazdasági helyzet	5
Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal	8
1. Politikai, államközi kapcsolatok	8
2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok	8
2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Magyar-Török Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében	10
Jogi, szabályozási környezet	12
1. Magyar export Törökországba.....	12
2. Import Törökországból	13
3. Vállalatalapítás	14
4. Egyéb	14
Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés	16
1. EXIM országkockázati besorolás	16
2. Helyi fejlesztési bank.....	16
3. Helyi befektetésösztönzési szervezetek.....	16
4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat.....	16
5. Tenderlehetőségek	16
Praktikus információk	17
1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok	17
2. Beutazási feltételek	17
3. Egészségügyi helyzet	18
4. Közbiztonság	19
5. Infrastruktúra, közlekedés.....	20
6. Repülőterek.....	20
7. Banki szolgáltatások elérhetősége	21
8. Egyéb	21
Kultúra	22
1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások	22
2. Fontosabb ünnepek.....	22
3. Vallás, vallási szokások.....	23
4. Magyar-török kulturális kapcsolatok.....	23
5. Történelmi áttekintés.....	24
6. További hasznos információk	26

Alapadatok

Hivatalos név: Török Köztársaság

Főváros	Ankara
Államforma	köztársaság
Kormányzat	elnöki rendszer
Pénznem	Török líra (TRY), jele:₺, 1 líra = 100 kurus
Hivatalos nyelv	török
Beszélt nyelvek	kurd, arab, zazaki, egyéb kisebbségi nyelvek
Területe	783 562 km²
Lakossága	82 482 383 (becslés, 2021)
Éves népességszaporulat	0,7% (becslés, 2021)
Időeltolódás	GMT + 2 óra (nyáron az óráátállítás miatt GMT + 3 óra)
Etnikai megoszlás	török (70-75%), kurd (19%), egyéb (7-12%) (becslés, 2016)
Vallások	muzulmán (főként szunnita) (99,8%), egyéb (főként keresztény és zsidó) (0,2%)
Nemzeti ünnep	október 29. (a köztársaság 1923-as kikiáltásának ünnepe)

Forrás: <http://en.wikipedia.org/wiki/Turkey>
<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey/#people-and-society>
https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Turkey

Törökország transzkontinentális állam – kisebb része Európában, nagyobb része Ázsiában található. Földrajzi helyzete miatt geostratégiai szempontból fontos ország.

Gazdasági helyzet

1. Legfontosabb indikátorok

Legfontosabb indikátorok										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GDP (milliárd USD)*	838,8	880,6	957,8	939	864,3	869,7	859	778,4	761,4	720,1
Egy főre jutó GDP (USD)*	11421	11796	12615	12158	11006	10895	10590	9453	9127	8538
Egy főre jutó GNI (USD)*	11310	11960	12600	12630	12030	11260	10970	10510	9690	9050
GDP növekedési üteme (% , év/év)*	11,2	4,8	8,5	4,9	6,1	3,3	7,5	3	0,9	1,8
Ipari termelés növekedési üteme (%)*	19,3	4,7	10,7	5,1	5	4,6	9,3	0,5	-3	0,6
Infláció (fogyasztói árak, %)*	6,5	8,9	7,5	8,9	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,3
Termék- és szolgáltatásexport (milliárd USD)*	192,86	214,51	227,89	236,67	212,03	200,76	223,68	242,89	249,3	205,73
HDI (Emberi Fejlettségi Index)**	0,753	0,765	0,785	0,796	0,801	0,808	0,814	0,817	0,82	-
GCI (Globális Versenyképességi Index)***	60,7	61,2	63,6	63,6	63,8	62,5	63,1	61,6	62,1	-

Forrás: * <http://data.worldbank.org/country/turkey>

** <http://hdr.undp.org/en/statistics/>, kategória: „magas”

*** <https://countryeconomy.com/government/global-competitiveness-index/turkey>

2. A külkereskedelem fő jellemzői

A külkereskedelem fő jellemzői	
Legfontosabb exportpartnerek	Németország (9,4%), Egyesült Királyság (6,6%), USA (6%), Irak (5,4%), Olaszország (4,8%), Franciaország (4,2%), Spanyolország (3,9%), Hollandia (3,1%), Izrael (2,8%), Oroszország (2,7%) (2020)
Legfontosabb exporttermékek	járművek, gépek - atomreaktorok – kazánok, elektromos gépek és berendezések, vas és acél és ezekből készült termékek, ruházati termékek és kiegészítők, műanyag, és műanyag termékek, drágakövek és nemesfémek, zöldség, gyümölcs
Export	169,7 milliárd USD (2020)
Import	219,5 milliárd USD (2020)
Legfontosabb importpartnerek	Kína (10,4%), Németország (9,9%), Oroszország (8,1%), USA (5,3%), Olaszország (4,2%), Irak (3,7%), Svájc (3,5%), Franciaország (3,2%), Dél-Korea (2,6%) (2020)
Legfontosabb importtermékek	ásványi üzemanyagok (olaj is), nemesfémek és drágakövek, gépek - atomreaktorok – kazánok, elektromos gépek és berendezések, járművek, vas és acél, műanyag és műanyag termékek, szerves vegyi anyagok, gyógyszerek, orvosi felszerelések

Forrás:

https://trendeconomy.com/data/h2?commodity=TOTAL&reporter=Turkey&trade_flow=Export,Import&partner=World&indicator=TV,YoY&time_period=2019,2020

3. Gazdasági helyzet

Törökország dinamikus piacgazdaságát egyre inkább az ipar és a szolgáltató szektor táplálja, bár a munkahelyek 25%-át még mindig a hagyományos mezőgazdaság adja. Az 1984 óta tartó privatizáció nyomán az állami részvétel csökkent az iparban, a bankszektorban, a közlekedésben és a távközlésben, így a középosztálybeli vállalkozók bővülő rétege ad lendületet a gazdaságnak, a hagyományosan kiterjedt textil- és ruhaipar mellett más szektorokban is. A gépkocsi-, építő- és elektronikai ipar szerepe egyre fontosabb, Törökország exportjában jelentősége túl is nőtt a textiliparon. 2006 májusa óta megkezdődött a Baku-Tbilisi-Ceyhan olajvezeték működése, amely akár napi 1 millió hordó olajat is szállíthat a piacra. Több gázvezeték-projekt is útnak indult, hogy a közép-ázsiai földgázt Európába vezesse Törökországon keresztül. Miután Törökország súlyos pénzügyi válságon ment keresztül 2001-ben, egy IMF program részeként pénzügyi és fiskális reformokat hajtottak végre. A reformok megerősítették az ország gazdaságát, és bevezetésük után a gazdaság 2008-ig gyorsan növekedett, átlagosan évente 6%-kal. A világgazdaság rossz helyzete és a szigorú költségvetés miatt 2009-ben a GDP csökkent, de Törökország jól szabályozott pénzügyi piaci és bankrendszere átlendítette az országot a globális pénzügyi válságon. A recessziót követően 2010-re az export visszaállt a normális szintre, és a GDP növekedése 8,5%-ra gyorsult. A 2010 és 2017 közötti időszakban átlagosan 5 százalékkal erősödött a török gazdaság, amelynek egyik fő hajtóereje az építőipar volt. A 2019-es éves GDP-növekedés 0,9%-ra csökkent a 2018-as 2,8%-hoz képest. A befektetések terén is jól teljesített az ország, míg 1984-2002. között 15 milliárd dollárnyi külföldi befektetés érkezett az országba, 2003-tól 2020-ig 225 milliárd dollár. Törökországban több mint 73 ezer külföldi cég működik*. A külföldi befektetések rangsorában 2020-ban Olaszország járt élen a maga 970 millió dolláros beruházási összegével. A direkt befektetések mintegy 70%-a európai befektetők révén került az országba, a török gazdaságba fektetett 4,64 milliárd dollárból 3,28 milliárd Európából érkezett. A török gazdaság szempontjából nélkülözhetetlennek mondott Öböl-államok hivatalosan „mindössze” 183 millió dollárt fektettek be.

A török gazdaság a 2020-as évet a járványhelyzet ellenére is 1,8%-os GDP növekedéssel tudta zárni. Bár a kormányzat folyamatosan hangsúlyozza az infláció és a líra gyengülése elleni harc jelentőségét, a számok ezt egyelőre nem tükrözik. A török gazdaság nemzetközi megítélése továbbra is vegyes képet mutat, az ottani gazdasági környezet számos kockázatokat rejt magában. Mindazonáltal a nemzetközi szervezetek prognózisai inkább a pozitívabb várakozásokat erősítik, így például az IMF januárban közzétett elemzésében 2021-ben csökkenő infláció és 3,5%-os államháztartási hiány mellett 6%-os GDP növekedéssel kalkulál. A gazdasági növekedés 2020-ban 1,8%-os volt, amely eredmény egyébként a korábbi IMF és EBRD várakozásokat is felülmúlta. Az ország exportkitettsége, a tartósan magas infláció, valamint a török líra folyamatos gyengülése és a devizában (főként dollárban) való túlzott eladósodás veszélye, illetve az állami tartalékok csökkenése állandó kockázatot jelent Törökország gazdaságára nézve. Ankara az utóbbi időszakban intenzív tárgyalásokat folytatott többek közt az Egyesült Királyság, Japán, Kína és Katar illetékes pénzügyi hatóságaival a lehetséges SWAP megállapodások kialakításáról, ami enyhíthetné az ország külső eladósodási kockázatait. A jegybank élén rövid időn belül bekövetkezett vezetőváltások (legutóbb 2021. március 20-án) sem járultak hozzá a líra erősödéséhez. A jegybanki alapkamat 2021 márciusáig több lépcsőben, 19%-ra emelkedett. Ugyanakkor a szakértők helyeslése mellett megvalósult folyamat sem tudta egyelőre megállítani a líra értékének csökkenését. A török fizetőeszköz 2021 májusában nem tudott visszaerősödni az euróval és dollárral szemben. 1 euróért 2021 közepén 9,9-10,2 közötti lírát

fizetnek a piacon, ami jelentős drágulást eredményezett országszerte. A szélsőséges árfolyammozgásokhoz az általános gazdasági mutatók romlása mellett hozzájárultak az amerikai és a török kormány között időről időre felmerülő heves politikai természetű viták is, amelyeket a Biden-kormányzat hatalomra kerülése tovább rontott. A török államfő 2021. március 12-én, a szakmai szervezetek által régóta hiányolt, a gazdaság szerkezeti átalakítását célzó reformcsomagot jelentett be. A dokumentum két alappilléren nyugszik. Egyrészt az olyan makrogazdasági mutatókra helyeztek kiemelt hangsúlyt, mint például az árstabilitás, a foglalkoztatás, a finanszírozás és az államháztartási hiány, másrészt az intézményi, szerkezeti hatékonyság növelésének igénye is megjelent. Utóbbi esetében főleg a belső piac megkönnyítése, a piacok felügyelete, valamint a befektetésösztönzés került kiemelésre. Fontos célkitűzésként jelent meg a deviza alapú eladósodottság csökkentése is. A programcsomag külön foglalkozik a magas hozzáadott értékű termékek gyártásának Törökországba való hozatalával is. A nemzetközi pénzügyi szervezetek és hitelminősítők által kritizált, növekvő inflációs tendenciával szemben ugyanakkor a kormány egyelőre nehezen tud eredményesen fellépni. A 2020. évi arányszám viszonylag magas tartományban, 12,15% és 14,6% között mozgott. A fogyasztói árak ugyanakkor jóval nagyobb mértékben, egyes számítások szerint 25-30%-os arányban emelkedtek. A Központi Bank optimista kalkulációi szerint ugyanakkor 2021-re 9,4, 2023-ra pedig csupán 5%-os inflációval kell majd számolni. Ehhez képest, 2021 áprilisában az a 17%-ot meghaladó infláció csaknem kétéves viszonylatban számolva a legrosszabb eredményt produkálta. Ugyancsak visszatérő probléma a deviza- és aranytartalékok tartós csökkenése. A folyamat hatására a szóban forgó tartalékok a 2020-as naptári évben mintegy 40%-kal csökkentek. A fentiekre reagálva a jegybank 2021. április végén revideálni kényszerült az éves átlagos inflációt mértékét, így jelenleg 12,2%-os pénzromlással számolnak (a korábbi 9,4%-hoz képest). A török vezetés az inflációs kihívások rendezése mellett továbbra is keresi a megoldást a folyó fizetési mérleg hiányára, valamint növekvő külső finanszírozási igényének és a vállalatok ezzel összefüggő, devizában denominált egyre növekvő hitelállományának problémájára. A vállalatokra nehezedő devizaadósság, az inflációval és a líra árfolyamvesztésével kiegészülve sok török céget juttatott csődközelbe. Nagy kérdés továbbá, hogy a jövőben lejáró hitelmoratóriumok mekkora gondot fognak okozni a török gazdaságban. A 2020. évi török export a maga 170 milliárd dolláros teljesítményével 2019-hez képest több, mint 6%-kal esett vissza. Az import ugyanakkor a majdnem 220 milliárdos forgalmával az előző évhez képest mintegy 4,4%-os növekedést mutatott. Ezzel együtt, a török export 2021 januárjától jelentős növekedést produkál, hiszen március végéig tavalyhoz képest több, mint 17%-kal magasabb mutatót, nagyjából 50 milliárd dolláros forgalmat ért el. A foglalkoztatási adatok a COVID-járványt megelőző időszakhoz képest hivatalosan javultak ugyan, de ebben nagy szerepe volt az elbocsátási moratórium újabb meghosszabbításának 2021. június 30-ig. Mindenesetre a 2020 májusában mért 13,5%-os munkanélküliség 2021 februárjában is tulajdonképpen hasonló szinten állt (13,4%). A török gazdaság egyik húzóágazatának számít a turizmus. A kormány nagy energiát fektet abba, hogy Törökország 2021 nyarára felkészülten várja az oda látogatókat. Annál is inkább, mert a 2020-as év több mint 70%-os visszaesést eredményezett. Az országba érkezett 12,7 millió turista messze elmaradt a 2020 elején tervezett, 45 milliós számtól. Ami a vendégek összetételét illeti, arányaiban a legtöbben Oroszországból (16,8%), Bulgáriából (9,8%), Németországból (8,8%), Ukrajnából (7,8%) és Nagy-Britanniából (6,4%) érkeztek. A tendencia 2021. első negyedében továbbra is aggodalomra ad okot, hiszen márciusig – 2020. első három hónapjához képest is – 40%-kal kevesebb turista érkezett az országba. A költségvetés 2020. február – 2021. február közötti időszakban összesen 37,8 milliárd dollárnyi hiányt halmozott fel. A költségvetési hiányban már kimutatható a

COVID-19 helyzet miatt elhalasztott adóbevételek elmaradása, valamint az export bevételek kiesése is. A gazdasági helyzet bizonytalanságai és a minden bizonnyal idén gyengébb turisztikai szezon alapján a költségvetési hiány további növekedésével kell számolni.

Forrás:

http://exporthungary.gov.hu/download/1/e5/c2000/T%C3%B6r%C3%B6korsz%C3%A1g_20210518.pdf

Magyarország Nagykövetsége, Törökország

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tu.html>

https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6r%C3%B6korsz%C3%A1g_gazdas%C3%A1ga

*<https://www.invest.gov.tr/en/whyturkey/pages/fdi-in-turkey.aspx>

További hasznos gazdasági információk:

[Export Hungary - Törökország](#)

[CIA Factbook - Turkey](#)

[ENSZ fejlesztési program, Humán Fejlettségi Index](#)

[Versenyképességi Index](#)

[A Világbank adatbázisa - Törökország](#)

[Törökország központi statisztikai hivatala](#)

[Gazdaságtörténet](#)

[Az ENSZ adatai](#)

[Általános gazdasági és kivitellel kapcsolatos információ](#)

Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal

1. Politikai, államközi kapcsolatok

Magyarország és Törökország diplomáciai kapcsolatainak felvétele 1924. március 19-én történt meg. Az utóbbi évtizedekben számos fontos politikus látogatott Törökországból Magyarországra és viszont.

Az ankarai magyar nagykövetség és az isztambuli magyar főkonzulátus mellett magyar tiszteletbeli konzulok működnek Tekirdağban (Rodostó – Erdoğan Erken), Kütahyában (İsmet Güral), Izmirben (Christopher Dologh), Antalyában (Kaan Karakaya), Kayseriben (Osman Sahbaz), Izmitben (Alpaslan Kaya), valamint Adanában (Demet Sabanci Cetindogan). A budapesti török nagykövetség mellett török tiszteletbeli konzul működik Szegeden és Szigetvárott.

1981 óta számos fontos egyezmény született a két ország között, 2005-ben gazdasági együttműködési megállapodást írtak alá. (A kétoldalú egyezmények fellelhetők a <http://www.kulugyminiszterium.hu/szerzodes/main.aspx> oldalon.)

A magyar-török kapcsolatok – köszönhetően Magyarország külpolitikájának és a 2013-ban létrejött stratégiai partneri viszonynak – példaértékűek, amelynek értékét tovább növeli, hogy a felek számos regionális kérdésben (Nyugat-Balkán, Közel-Kelet, Közép-Ázsia) azonos álláspontot képviselnek. Magyarország szerepe földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a jövőben Törökország számára még fontosabbá válhat, különös tekintettel logisztikai és energetikai szempontból.

Forrás: <https://setav.org/assets/uploads/2020/05/R159.pdf> (Magyarország Nagykövetsége, Ankara)

2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok

A magyar-török gazdasági kapcsolatok szerződéses és intézményi feltételrendszere kiépült, a két ország között számos megállapodás van érvényben: gazdasági együttműködési, a beruházások kölcsönös ösztönzéséről és védelméről szóló, környezetvédelmi, állategészségügyi, polgári és kereskedelmi jogsegélyről szóló, közúti fuvarozási és légügyi. A gazdasági, az energetikai, a műszaki-tudományos és a mezőgazdasági együttműködést az érintett szakmai szövetségek és vállalatok bevonásával működő tárcaközi bizottságok segítik.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/orszagismertetok?orszagismerteto-torokorszag>

A Törökország és az Európai Unió között 1996-tól működő vámunió feltételrendszere alapján az ipari és a feldolgozott mezőgazdasági termékeink ipari hányada teljes körű vámmentességet élveznek. Egyes mezőgazdasági termékek piacra jutását az 1998-ban hozott, 2006-ban módosított Társulási Tanácsi határozat könnyíti. A szolgáltatásokra és a közbeszerzésekre a vámunió nem vonatkozik. Törökország európai uniós tagságáról 2005 októberében kezdődtek meg a tárgyalások, ami az integrációs és harmonizációs folyamat révén a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok feltételeit tovább javítja.

Mind Magyarország, mind pedig Törökország földrajzi elhelyezkedéséből adódóan gazdasági és kereskedelmi (főleg áruforgalom és logisztikai tekintetben) kiemelt jelentőséggel bír. Törökország számára ráadásul Magyarország az Európai Unió tagországaként jó lehetőséget biztosít az 500 milliós piacra történő belépésre. A magyar kormány által meghozott befektetésösztönző intézkedések jelentős potenciált hordoznak magukban a török vállalatok számára főként a logisztika, az építőipar és az IT területén.

Forrás: <https://setav.org/assets/uploads/2020/05/R159.pdf> (Magyarország Nagykövetsége, Ankara)

2014 márciusában a Világbank-csoporttal történő együttműködés meghatározó lépéseként került sor az IFC (International Finance Corporation) és az EXIM közötti Trust Fund

partnerségi szerződés megkötésére. A szerződés 2016 eleji módosításával ki lett bővítve a kedvezményezett országok köre, amely immár Törökországot is tartalmazza.

2015. november 3-án nyílt meg az EXIM isztambuli képviselője, amely a főkonzulátussal, a HEPA helyi irodájával és a Magyar Intézettel együtt a Polat Ofisban található.

A HEPA Magyar Exportfejlesztési Ügynökség Nonprofit Zrt. Törökországban 4 külpiaci irodával rendelkezik (Isztambul, Ankara, Izmir, Bursa), melyeket az ALX Group üzemeltet.

Forrás: <http://www.alx.com.tr/page/103/kapcsolat>

Törökország 2019-ben Magyarország export rangsorában a 18. helyet foglalta el. A kétoldalú áruforgalom 2020-ban a koronavírus-járvány ellenére is 6,4%-kal nőtt, és elérte a 3,38 milliárd dollárt. A Törökországba irányuló kivitel 2019-hez képest közel 5%-os növekedéssel 2,03 milliárd dollárt tett ki. Ez elsősorban a feldolgozott termékek, valamint a gépek és szállítóeszközök kivitelének bővülésére vezethető vissza. Az import 8,9%-os emelkedést követően meghaladta az 1,35 milliárd dollárt, amelynek kapcsán, a behozatalunk 65%-át kitevő feldolgozott termékek importjának 19,4%-os bővülése emelhető ki. Meghaladta a 29%-ot az élelmiszerek, ital és dohány behozatalának növekedése, azonban 9%-kal 422,97 millió dollárra esett vissza a behozatalunk 31%-át kitevő gépek és szállítóeszközök importja. A kereskedelmi többletünk 2019-hez képest 2,3%-kal, 673,5 millió dollárra csökkent 2020-ban.

A 2021-es évben a magyar vállalatok elsősorban a víz- és az egészségipar, valamint az agrártechnológia és innováció területén számíthatnak együttműködési lehetőségekre.

A legnagyobb török befektetők Magyarországon a következők: a budapesti székhelyű Ekol Logistics Szolgáltató Kft., mely Magyarország és Törökország vonatkozásában a legnagyobb fuvarozó vállalat, a Celebi Ground Handling Hungary Földi Kiszolgáló Kft., mely jelentős piaci részesedéssel rendelkezik a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér földi kiszolgálási piacán. A Metyx Hungary Kft. a Telateks A.S. egy rohamosan növekvő részlege, a Metyx Composites magas hatékonyságú, műszaki textiltermékek gyártásával foglalkozik. A Yaris Kabin Hungary Kft. Iváncsán hozott létre telephelyet, ahol traktor és földmunkagép kabinok gyártása várhatóan 2021-ben kezdődik meg.

Törökország azon kevés országok egyike, amelyekkel szemben negatív a turisztikai mérlegünk, azaz sokkal nagyobb forgalmat viszünk oda, mint ők hozzánk. 2019-ben közel 129 ezer vendégéjszakát töltött Magyarországon nem egészen 60 ezer török turista. Ezek a számok sajnos alacsonyabbak, mint a megelőző években voltak, és a magyar turisztikai állami irányítás szorgalmazza is, hogy az évi mintegy 9 millió külföldre látogató török turistából nagyobb arányban érkezzenek Magyarországra. A Magyarországra látogató törökök több mint háromnegyede Budapestre érkezik, és az erősödő gazdasági kapcsolatoknak köszönhetően jelentős részük üzleti úton vesz részt. A magyarok legkedveltebb nyaralási úticélja Törökországban a Török Riviérának is nevezett partszakasz. A 2020. évi koronavírus-járvány miatt bevezetett utazási korlátozások következtében jelentősen visszaesett mind a Magyarországra látogató török turisták, mind a Törökországba utazó magyar turisták száma, azonban 2021-ben már bizakodásra ad okot, hogy egyre nagyobb az érdeklődés Törökország iránt Magyarországról is, köszönhetően a két ország közötti megállapodásnak az oltási igazolások kölcsönös elfogadásáról.

Forrás: <https://turizmus.com/szabalyozas-orszagmarketing/fokuszban-a-torok-magyar-kapcsolatelenkites-1163954>

https://mtu.gov.hu/documents/prod/Torokorszag_2019.pdf

<https://turizmus.com/desztinaciok/vegigiartuk-a-torok-rivierat-kemertol-alanyaig-1175437>

A magyar-török külkereskedelem áruszerkezete (M USD)

Megnevezés	Kivitel				Behozatal				Egyenleg			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Összesen	2115,53	2 017,42	1 932,62	2 027,14	864,19	1107,96	1 243,09	1 353,64	1 251,34	909,46	689,523	673,494
Élelmiszer, ital, dohány	95,89	99,62	87,987	80,890	21,25	25,04	23,649	30,652	74,64	74,58	64,338	50,238
Nyersanyagok	28,47	19,57	22,149	25,769	9,9	9,41	13,323	15,092	18,58	10,16	8,826	10,676
Energiahordozók	8,42	14,18	9,231	10,107	1,12	0,99	1,234	0,998	7,30	13,19	7,997	9,108
Feldolgozott termékek	542,24	525,26	492,401	554,416	497,75	629,74	740,218	883,932	44,49	-104,49	-247,817	-329,515
Gépek, szállítóeszközök	1440,52	1 358,79	1 320,846	1 355,953	334,18	442,77	464,668	422,966	1 106,33	916,02	856,178	932,987

Forrás: KSH

2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Magyar-Török Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) a kamarai tagvállalatok kezdeményezése nyomán 2012. június 17-én hozta létre a Magyar-Török Tagozatot. A Tagozat elnöke Rév András, alelnöke Kovács József.

A Tagozat kiemelt feladata az üzleti lehetőségek bővítése, melynek érdekében üzletember-találkozókat, tájékoztató fórumokat, üzleti delegációkat szervez, és információkkal segíti a cégeket. A Tagozat tagvállalatai havonta elektronikus hírlevélből értesülhetnek a térséget érintő aktuális gazdasági, politikai, társadalmi hírekről. A Tagozat támogatja továbbá tagjait a török vásárokon és kiállításokon való részvételben, együttműködik Törökország országos és területi kamarai szervezeteivel, valamint az ott működő hazai kereskedelmi szervezetekkel, képviselőkkel. A Tagozat tagja lehet bármely, Magyarországon bejegyzett, kamarai regisztrációval rendelkező jogi személy, szakmai szövetség, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, vagy a Magyar Ügyvédi Kamara tagja, aki a Tagozat honlapján is megtalálható kitöltött és aláírt belépési nyilatkozatát a tagozat koordinátora részére megküldi. A belépéshez kapcsolódó további feltételekről a [Jelentkezés a Tagozatba](#) linken tájékozódhatnak az érdeklődők.

Elérhetőség:

[Magyar-Török Tagozat](#)

Elnök: Rév András

Alelnök: Kovács József

Koordinátor: Szekeres Anna

E-mail: torok.tagozat@mkik.hu

Telefon: 1/474 5142

Együttműködési megállapodások

1991

- MKIK - Török Külgazdasági Kapcsolatok Bizottsága (DEIK) a Török-Magyar Üzleti Tanács létrehozásáról

2013

- MKIK – Török Kamarák és Árutőzsdék Szövetsége (TOBB)
- MKIK – Török Exportőrök Szövetsége (TIM), Független Gyáriparosok és Üzletemberek Szövetsége (MÜSIAD), Iparosok és Üzletemberek Szövetsége (TÜMSIAD)

Fontosabb programok

2017

- Kamarai vezetők részvétele az Ankarába szervezett miniszterelnöki delegációban
- Az Ankarai Iparkamara üzleti delegációjának budapesti látogatása Budapesten
- Kerekasztal-megbeszélés Törökországról Kiss Gábor, ankarai nagykövet részvételével, Budapest

2018

- Kerekasztal-megbeszélés a Kayseri Iparkamara üzleti delegációjának képviselőivel, Budapest
- Üzleti delegáció Trabzonban és Isztambulban

2019

- Konzultáció a török gazdaság helyzetéről és üzleti lehetőségekről, Budapest
- Magyar-török üzletember-találkozó a Musi Kereskedelmi és Iparkamara üzleti delegációjának látogatása alkalmából Budapesten
- A Kelet Fekete-tengeri Exportőrök Szövetsége építőipari delegációjának látogatása Budapesten
- Magyar-török üzletember-találkozó Budapesten a Sivasi Kereskedelmi és Iparkamara üzleti delegációjának látogatása alkalmából
- Üzleti delegáció Izmirben és Antalyában

2020

- Online fórum a török gazdaság aktuális helyzetéről, kilátásairól és az üzleti lehetőségekről Törökországban
- Részvétel az Egészségügyi Stratégiai Kapacitásépítési Üzleti Kerekasztal megbeszélésen, Ankarában
- Részvétel a Türk Kereskedelmi és Iparkamara (TCCI) 2. közgyűlésén, online

2021

- Online tájékoztató fórum a törökországi autó-, egészség-, és textilipari üzleti lehetőségekről

Jogi, szabályozási környezet

Törökországban polgári jogrendszer van érvényben, mely különböző európai (főként a svájci) jogrendszereken alapul. Törökország számos emberi jogi egyezményt aláírt, a jogrendszer alapjait az 1982-es alkotmányban fektették le, melyet 2004-ben, majd 2017-ben jelentősen módosítottak. Az alábbiakban néhány jellegzetes üzleti szempont alapján csoportosítva közöljük a vonatkozó szabályozási jellemzőket. A szabályozási környezet változásairól szóló cikkek elérhetők a következő linken: <https://www.pwc.com.tr/tax-bulletins>

Forrás: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-016-2851?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-016-2851?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)

1. Magyar export Törökországba

A külkereskedelmi tevékenységhez nem kell engedély Törökországban, adószám birtokában néhány termékcsoporthoz kivétellel bármely ipari termék szabadon importálható. A kettős felhasználású termékek exportja engedélyhez kötött.

Törökország az elmúlt évtizedben alapvető változást hajtott végre az import liberalizálása terén. A legfontosabb jellemzője ennek a folyamatnak, hogy régebbi mennyiségi korlátozások, kvóták megszűntek és értékalapú szabályozás lépett életbe. A tiltott vagy korlátozott forgalmazású import termékek folyamatosan aktualizált listája a [Török Kereskedelmi Minisztérium](#) (Ticaret Bakanlığı) honlapján megtalálható. Egyes termékek importjára speciális szabályok vonatkoznak. Cigaretta a British American Tobacco által felvásárolt TEKEL állami vállalat, orvosi röntgen filmet csak a Kızılay ([Vörös Félhold](#)) importálhat. Aranyat, gyémántot és platínát csak az Isztambuli Aranytőzsde tagjai importálhatnak ([Istanbul Altın Borsası](#)).

Az export termékek előállításához szükséges import által beszerezhető alapanyag vám- és adómentes, amelyet behozatali vámelőjegyzés alapján az exportra termelő vállalkozások vehetnek igénybe. A vállalkozóknak bankgarancia formájában vámbiztosítékot kell adniuk. A bankgarancia az elkészült áru kivitelekor kerül felszabadításra. A Külkereskedelmi Államtitkárság engedélyezi az országba bekerült áruk, változatlan formában történő re-exportja esetén a vám és adók alóli mentesítését.

A kereskedelmi érték nélküli minták mentesek a vám és egyéb terhek alól, míg az értékkel bíró minták esetében a vámot kivetik, de ha a behozataltól számított 6 hónapon belül kiviszik az országból, a vám visszatérítésre kerül. A mintaküldeményekhez számlát kell csatolni. A különféle promóciós anyagok (prospektus, szórólap, termékkatalógus stb.) után sem kell vámot fizetni.

A különféle kiállításokra ATA Carnet okmánnyal is lehet vámmentesen árut vinni. Az általános gazdasági külkapcsolatokért a [Foreign Economic Relations Board](#) (DEIK) a felelős. A török piacon az eredményes működésnek alapvető feltétele a piac általános jellemzőinek, minőségi követelményeinek, ár- és költségviszonyainak megismerése. A kezdeti lépésekhez szükséges cégliszták, ágazati információk küldésével az [isztambuli](#) és [ankarai](#) külgazdasági attasék, valamint a [HEPA törökországi irodái](#) készséggel nyújtanak segítséget. A partnereket levelezés útján történő előzetes kapcsolatfelvételt, kölcsönös bemutatkozást követően célszerű személyes találkozó alapján kiválasztani. Előtte ajánlott a jelölt partnerek leinformálása. Ehhez ugyancsak igénybe vehető a Külgazdasági Iroda segítsége.

Az állami megrendelések, közbeszerzési eljárás menetét, a szerződéskötés feltételeit törvények szabályozzák. Egyes esetekben a török cégek árelőnyt élveznek, illetve a Törökországban gyártott anyagok/eszközök használata előnyt jelent.

Az import termékek elosztása a legtöbb esetben az exportőrök képviselőin, ügynökein keresztül történik. Annak függvényében, hogy a fogyasztók, illetve végfelhasználók hol helyezkednek el, szükség van képviseleti hálózatra is. A török jog az ügynöki szerződéseket a szerződő felek szabad akaratától függő, magánjogi megállapodásoknak tekinti. A jutalék mértékében a felek a tevékenység jellegétől függően, szabadon állapodhatnak meg.

Ami az eladási technikákat illeti, megegyezik az általános nemzetközi gyakorlattal. Az eladni kívánt termék megfelelő bemutatása, magas színvonalú katalógusok, prospektusok, angolul vagy törökül szükségesek. Törökország nagyobb városaiban megrendezendő kereskedelemfejlesztési rendezvényeken (vásárok, szakkiállítások, tanácskozások, szimpóziumokon) való megjelenés nagyon fontos.

A Magyar Eximbank a Türk Eximbankkal, a Denizbankkal és a TSKB-val (Török Ipari Fejlesztési Bank) kötött megállapodást 2013-ban arról, hogy pénzügyileg támogatják a magyarországi termékeket és szolgáltatásokat tartalmazó törökországi projektek megvalósítását. Támogatják ezen kívül a két ország közötti kereskedelmi forgalom növelését, illetve létrehoznak egy keretrendszert, amelyben finanszírozási, garanciavállalási és biztosítási konstrukciók kialakításával ösztönzik a két ország közti üzleti kapcsolatok fejlesztését.

A kereskedelmi ügyletet a későbbi viták elkerülése miatt is, mindenképpen ajánlatos írásba foglalni. A szerződésekre általában a nemzetközi szokások (INCOTERMS) alkalmazhatóak.

Forrás:

<https://isztambul.mfa.gov.hu/page/K%C3%BCIkereskedelmi%20tudnival%C3%B3k>

További hasznos információk:

[Törökország Beruházás Támogatási és Promóciós Ügynöksége](#)
[Ernst & Young](#)

2. Import Törökországból

Törökország a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) és a Vám Világszervezet (WCO) tagja, 1996-ban létrejött az Európai Unió és a Törökország közti vámunió, amikor Törökország összehangolta vámkódexét és jogszabályait az EU szabályozással, és melynek köszönhetően az EU és Törökország közti kereskedelmet nem terheli vám néhány termék kivételével (pl. mezőgazdasági és acél termékek). A külkereskedelmének harmonizálása érdekében Törökország több országgal kötött szabadkereskedelmi megállapodást.

Forrás: <https://taxsummaries.pwc.com/turkey/corporate/other-taxes>

2019 decemberében megjelent a vizsgálatköteles károsítókat és a termékek forgalmazására vonatkozó listákat tartalmazó EU-s végrehajtási rendelet (2019/2072), mely meghatározza többek között azon növények, növényi termékek és egyéb anyagok jegyzékét, amelyek esetében harmadik országokból az Unió területére történő behozatalhoz növényegészségügyi bizonyítvány szükséges. A vizsgálatköteles áruk esetében a szállítmányokért felelős vállalkozónak előzetesen értesítenie kell a hatóságot. A bejelentést a szállítmány várható érkezése előtt legalább 1 munkanappal, a megérkezés szerinti első uniós határállomás illetékes hatósága felé, az EU Bizottság erre kialakított elektronikus rendszerén ([TRACES NT](#)) keresztül kell megtenni (előzetes regisztráció szükséges a bejelentéshez).

Forrás: <https://portal.nebih.gov.hu/-/valtozasok-a-novenyek-novenyi-termek-import-ellenorzeseben>

További hasznos információk:

https://madb.europa.eu/madb/barriers_result.htm?isSps=false&countries=TR

3. Vállalatalapítás

A török közvetlen külföldi tőkebefektetésekről szóló törvény az egyenlő bánásmód elvén alapul, így ugyanazokat a jogokat biztosítja a külföldi, mint a török befektetőknek.

Törökországban a következő társasági formákban lehet céget alapítani: részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság – e két forma a legelterjedtebb, illetve szövetkezet. A külföldiek számára drágább a cégalapítás Törökországban, mint a törököknek, mivel a tranzakcióhoz hiteles török fordítás szükséges a dokumentumokról.

A Világbank (VB) „DoingBusiness” adatbázisa szerint Törökország 2020-ban a 33. helyen áll az aggregált adatok alapján, ami az új vállalkozás elindítását és általában az üzletkötés gördülékenységét méri az adott országban. A cégalapítás (Kft.) átlagosan 7 napot vesz igénybe, az alapító okiratot az ún. [MERSIS](#) rendszeren keresztül kell benyújtani, a cégbejegyzést a [helyileg illetékes cégnyelváltató hivatalnál](#) kell kezdeményezni.

A letölthető teljes jelentésben minden alfejezetnél részletes példák találhatók, melyek egy-egy cég adatain keresztül mutatják be a folyamatokat konkrét megnevezésekkel.

Forrás:

<https://www.invest.gov.tr/en/InvestmentGuide/Pages/establishing-a-business.aspx>

<https://medium.com/mali-m%C3%BC%C5%9Favir-evren-%C3%B6zmen/how-to-start-your-business-in-turkey-as-a-foreigner-54570b8630b>

<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/t/turkey/TUR.pdf>

További hasznos információk:

Befektetési lehetőségek szektoronként:

<https://www.invest.gov.tr/en/sectors/pages/default.aspx>

4. Egyéb

Törökország az EU-val való vámunió életbelépése előtt még 1995-ben, majd 2001-ben módosította a szabadalmak, védjegyek és szerzői jogokkal kapcsolatos 1951-es alaptörvényt. 2017-ben lépett életbe az ipari tulajdonjogról szóló törvény, mely speciális szellemi tulajdonjogokra vonatkozó rendeleteket tartalmaz. A legfontosabb előrelépések ezen a területen a [Török Szabadalmi és Védjegy Hivatal \(TPTO\)](#) létrehozása, a büntetőjogi szankciók rendszerének bevezetése és a védjegyekről szóló törvény naprakésszé tétele. A török kormány 2008 óta dolgozik a szellemi tulajdon jog szabályozásának fejlesztésén – a TPTO és a Török Igazságügyi Minisztérium egy új szabadalmi törvény megalkotásán dolgozik, mely teljes mértékben igazodik majd az EU-irányelvekhez. A bírósági és a jogalkotási folyamatok azonban lassúak, melyek nehézséget jelentenek a szellemi tulajdon jog védelmének területén. Törökország tagja számos, a szellemi termékek védelmével foglalkozó nemzetközi szervezetnek (WIPO, Párizsi egyezmény, TRIPS egyezmény).

Forrás:

https://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_law_of_Turkey

<https://www.mondaq.com/turkey/Intellectual-Property/901554/Key-Developments-And-Predictions-For-Patent-Law-In-Turkey-2020>

Törökországban megengedett a külföldi állampolgárok ingatlanvásárlása. Az ingatlanvásárláshoz nem szükséges tartózkodási engedély. A jelentős népszaporulat, valamint a nagyvárosokba történő vándorlás miatt a lakás-, ill. irodabérleti árak magasak. A legdrágább Isztambul, mivel ez a kereskedelem és az üzleti élet központja. A törökországi ingatlanvásárlás költsége a befektetés mértékétől függően 1 és 20% közt változik. Az ÁFA mértéke az ingatlan méretétől, elhelyezkedésétől, minőségétől függően 1%, 8%, vagy 18%

lehet. További költség az ingatlan átírási illetéke, mely a vételár 4%-a, melyet bizonyos esetében az építtető cég áll. Tehát bár a plusz költségek több tényezőtől függnének, az ingatlan vételárán felüli összköltség átlagosan 8,5%.

A Törökország területén legalább 250.000 USD értékben befektető külföldiek jogosulttá válnak a török állampolgárság megszerzésére.

Forrás:

<https://turkishclassified.com/page/buying-property-in-turkey>

<https://turesta.com/everything-about-real-estate-market-in-turkey-2020/>

További hasznos jogi információk:

[Library of Congress](#)

[A Török Köztársaság Miniszterelnökségének Befektetésösztönző Hivatala](#)

[Szellemi Tulajdon Világszervezete](#)

Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés

1. EXIM országkockázati besorolás

Az EXIM országkockázati besorolása és a biztosíthatósági szabályok szerint Törökország a 6-os országkockázati kategóriába esik. Tehát kétéves vagy két éven túli törlesztési futamidejű ügyletek vonatkozásában eseti jelleggel biztosítható, ha: az ügylet hiteladósa vagy biztosíték nyújtója a központi kormányzat, vagy a jegybank, regionális és helyi önkormányzat, illetve az irányításuk alatt álló szervezetek, valamint a pénzügyi intézmények, amelyek a szervezet székhelye szerinti állam joga alapján sem jogi, sem közigazgatási úton nem nyilvánítható fizetéseképtelennek. Azonban a magánszemélyek csak feltételesen biztosíthatók, a projektek pedig egyáltalán nem biztosíthatók.

Forrás: <https://exim.hu/kondiciok/orszagkockazatok>

2. Helyi fejlesztési bank

[Development Investment Bank of Turkey](#)

Cím: Saray Mahallesi, Dr. Adnan Büyükdenez Cad. No:10 34768 Ümraniye/Istanbul

Tel: +90 216 636 87 00

E-mail: haberlesme@kalkinma.com.tr

3. Helyi befektetésösztönzési szervezetek

[A Török Köztársaság Miniszterelnökségének Befektetésösztönző Hivatala](#)

[Török Pénzügyminisztérium Befektetői Kapcsolatok Osztálya](#)

4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat

Törökországban elválnak egymástól a kereskedelmi-, az ipar- és az agrárkamarák. Kötelező kamarai tagság van, a legnagyobb taglétszámmal (több mint háromezer tag) az isztambuli kereskedelmi kamara rendelkezik. A különböző kereskedelmi- és iparkamarák, illetve tőzsdék közötti együttműködésért a Törökországi Kamarák és Tőzsdék Szövetsége, a [TOBB](#) felelős. Az agrárkamarákat az Agrárkamarák Szövetsége, [TZOB](#) fogja össze.

[Törökországi Kamarák és Tőzsdék Szövetsége \(TOBB\)](#)

Cím: Ankara, Dumlupınar Bulvarı No.252 (Eskişehir Yolu 9. Km.) 06530

Telefonszám: +90 (312) 218 20 00

E-mail: info@tobb.org.tr

[Törökországi kereskedelmi kamarák](#)

[Törökországi iparkamarák](#)

[Agrárkamarák Szövetsége \(TZOB\)](#)

Cím: GMK Bulvarı No:25 Demirtepe, 06440 ANKARA

Telefonszám: +90 (312) 231 63 00

E-mail: ziraatodalari@tzob.org.tr

Nagyobb, üzletembereket tömörítő szövetségek Törökországban:

[Iparosok és Üzletemberek Szövetsége TÜMSİAD](#)

[Független Iparosok és Üzletemberek Szövetsége MÜSİAD](#)

[Török Külgazdasági Kapcsolatok Bizottsága DEİK](#)

5. Tenderlehetőségek

A tenderlehetőségeket tartalmazó weboldalak jellemzően fizetősek és regisztrációhoz kötöttek, pl. [Tendersinfo - Turkey](#), [Turkishtenders](#).

Praktikus információk

1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok

Törökországi magyar nagykövetség, Ankara

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: Mátis Viktor

Cím: Sancak Mahallesi, Layoş Koşut Caddesi 2./ Kahire Caddesi 30., 06550 Yıldız / Ankara

Telefon: +90 312 405 80 60

E-mail: mission.ank@mfa.gov.hu

Külgazdasági attasék Ankarában:

Sipos Áron – asipos@mfa.gov.hu, +90 312 405 80 60 / 11241

Kövecsi-Oláh Péter - Peter.Kovecsi-Olah@mfa.gov.hu, +90 312 405 8060 / 11261

Isztambuli főkonzulátus

Főkonzul: Keller László

Cím: POLAT OFIS B Blok, İmrahor Cad. No: 23 Gürsel Mah., Kağıthane – 34400 Istanbul

Telefon: +90-212 314 2140

E-mail: mission.ist@mfa.gov.hu, consulate.ist@mfa.gov.hu

Külgazdasági attasék Isztambulban:

Bujáky Miklós, Miklos.Bujaky@mfa.gov.hu, +90 212 317 9214

Shiraishi Renáta, renata.shiraishi@mfa.gov.hu, + 90 212 317 9215

Magyarországi török nagykövetség

Nagykövet: Ahmet Akif Oktay

Nagykövetség címe: 1062 Budapest, Andrássy út 123.

Telefon: +36 1 478 9130 (Konzulátus), +36 1 478 9100 (Nagykövetség)

E-mail: embassy.budapest@mfa.gov.tr

Külgazdasági attasék:

Ms. Ayşe Başak Arasli Akyol

Ms. Meral Şengül

Telefon: +36 1 479 06 89, +36 1 344 49 98

E-mail: budapest@ekonomi.gov.tr

2. Beutazási feltételek

Magyar állampolgárok 2014. február 9-től vízummentesen léphetnek be és tartózkodhatnak Törökország területén. A tartózkodás időtartama összevonva is legfeljebb 90 nap lehet 180 napon belül, azaz vízummentesen egyszerre legfeljebb 90 nap tölthető el Törökországban. A vízummentes beutazás turista és üzleti célú belépésre vonatkozik (üzleti tárgyalások folytatása, konferencia- és vásárlátogatás). Turistaként - tehát vízummentesen - léphetnek be a sport vagy kulturális eseményeken történő szereplés céljával utazók is, amennyiben törökországi tartózkodásuk nem haladja meg a 90 napot. A tanulmányi céllal utazók vízummentesen beléphetnek az országba, de Törökországban tartózkodási engedélyt kell kérniük. 2013 végén a magyar külképviseletek megállapodást kötöttek a törökországi kereskedelmi kamarákkal az üzleti vízumok kiadásának megkönnyítéséről.

Az országba kizárólag érvényes útlevelel birtokában lehet belépni. Vízummentes beutazás esetén az útlevelelnek a belépéstől számított legkevesebb 180 napig érvényesnek kell lennie.

Az ideiglenes magánútlevéllel Törökországba belépő magyar állampolgárok vízumkötelezettek. Érvénytelen útlevéllel magyar állampolgárok Törökország határait nem léphetik át. Az érvénytelen vagy a belépéskor 180 napnál rövidebb érvényességű útlevéllel belépni szándékozó magyar állampolgárokat a török hatóságok minden esetben visszafordítják. Törökországban több nemzetközi repülőtérre nincs tranzitzona, ezért ha a magyar állampolgár visszafordítására ilyen repülőtérre kerül sor, akkor elhelyezésük zárt helyen vagy rendőrségi fogdában történik. Ezen eljárásokba illetékesség híján a magyar külképviselet nem avatkozhat be, segítséget nyújtani nem áll módjában, az ilyen esetekről a török hatóság egyáltalán nem tájékoztatja a külképviseleteket.

Vízum felvétele szükséges, amennyiben az utazás célja:

- munkavállalás,
- kutatás,
- hivatalos tehergépkocsi vezetők beutazása,
- turista és egyéb csoportokat szállító autóbuszvezetők beutazása,
- speciális tevékenység folytatása (pl. régészet),
- filmforgatás, illetve
- hegymászás az egyes különleges engedélyt igénylő hegységekben (pl. Ararat)

A vízumkérelmet a [Török Köztársaság budapesti nagykövetsége](#) konzuli osztályán kell benyújtani. Elérhetőségük: 1062 Budapest, Andrássy út 123, telefon: 478 91 30, fax.: 344 51 43, e-mail: embassy.budapest@mfa.gov.tr, valamint 2016. január 5-től az alábbi internetes felületen: <https://www.evisa.gov.tr/en/> (e-Visa) is kérelmezhető a beutazási engedély. A török vízum típusokkal kapcsolatosan itt tájékozódhat: www.mfa.gov.tr/visa-information-for-foreigners.en.mfa.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?torokorszag>

3. Egészségügyi helyzet

Ajánlott mindenre kiterjedő utas- és balesetbiztosítás megkötése. Javasolt, nem csupán a bérelt gépjármű baleset biztosítására hagyatkozni, bizonyos esetekben ugyanis a fenti biztosítás nem állja a kórházi kezelés költségét. Törökországban az egyes kórház típusok között jelentős különbségek mutatkozhatnak. A mintegy 1500 török kórház egyharmada magánkórház (özel hastanesi). Ezen kórházak színvonala a legmagasabb, ugyanakkor a szolgáltatásaik díjszabása is jelentősen magasabb, mint az állami kórházaké.

Törökországban a külföldi turisták és egyéb érdeklődők részére telefonos call center szolgáltatás működik. A call center többek között felvilágosítást nyújt a magán-, illetve állami kórházakról, illetve a külföldiek számára díj ellenében használható betegszállítási lehetőségekről is. A szolgáltatás angol (1. menüpont), német (3. menüpont), arab (4. menüpont) és orosz (2. menüpont) nyelven érhető el. A szolgáltatás Törökországból a török, illetve magyar (roaming esetében) hálózatokról közvetlenül – előhívó nem szükséges - a 444 4728 telefonszám hívásával vehető igénybe.

Törökországi tartózkodás során csak palackozott víz fogyasztása javasolt, csapvíz fogyasztása nem ajánlott.

Az [Országos Epidemiológiai Központ](#) tájékoztatója szerint a Törökországba készülőknek kötelező oltás nincs, néhány oltás felvétele viszont ajánlott: Hepatitis A és B, hastífusz, diftéria-tetanusz, veszettség.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?torokorszag#d>

4. Közbiztonság

Törökország legnagyobb része utazás és ott tartózkodás szempontjából a "II. Fokozott biztonsági kockázatot rejtő országok és térségek" osztályba tartozik. Az elmúlt évek során Törökország különböző térségeiben nemegyszer kritikus biztonsági helyzet alakult ki, s a jelentős nagyvárosokat is érintő, súlyos következményekkel járó terrorcselekményekre is sor került.

A Külgazdasági és Külügyminisztérium Délkelet-Törökország egészére vonatkozóan fokozott óvatosságra inti az utazókat. Ezekben a tartományokban gyakoriak a hatóságokkal való összetűzések, számos helyen katonai biztonsági zónákat alakítottak ki, hosszabb-rövidebb időre kijárási tilalmat rendeltek el. Ezekben az elsősorban kurdok lakta délkeleti tartományokban olykor mindennapossá váltak a terrormerényletek. Délkelet-Törökország térségén belül is a minisztérium javasolja, hogy az állampolgárok kerüljék el a szíriai határ menti tartományokat: Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Şırnak. Ezek a tartományok a konzuli védelemről szóló 2001. évi XLVI. törvény alapján „utazásra nem javasolt térséggé” vannak nyilvánítva.

A Szíriában folyó harcok során többször előfordult, hogy a török-szír határ közelében rakétákat lőttek át török területre. A Külgazdasági és Külügyminisztérium az átlövésekre, illetve a határ mentén előforduló fegyveres összecsapásokra való tekintettel – életük és testi épségük megóvása érdekében – semmiképpen sem javasolja, hogy magyar állampolgárok megközelítsék a török-szír határ térségét.

A fentiekben részletezett okok miatt csak a feltétlenül szükséges, halaszthatatlannak tekinthető esetekben javasolt a délkelet-anatóliai térség következő tartományába utazni: Siirt, Tunceli, Ağrı, Bingöl, Muş, Batman, Van, Kilis, valamint Hakkari és Diyarbakır. Az elmúlt közel másfél év alatt Törökországban a köznyugalmat súlyosan zavaró terrorista cselekményekre nem került sor. A magyar turisták által elsősorban látogatott Földközi-tengeri üdülőhelyek hosszú évek óta biztonságosaknak tekinthetők. Törökországban 2018. július 18-án feloldották a szükségállapotot, amely két éven keresztül hatályban volt.

Internetes csalások: rendszeresek a bejelentések olyan esetekről, amikor e-mailben vagy valamilyen közösségi oldalon kap valaki megkeresést egy „Törökországban bajba jutott személytől”, akinek különböző indokok miatt segítségre, leginkább pénzre van szüksége (mert kórházba került, ellopták a bankkártyáját, elveszítette az útlevelét, külföldi katona vagy titkos ügynök és a hazatéréséhez kér segítséget stb.). Más esetben egy törökországi bank, futárszolgálat, szerencsejáték szervező vállalat nevében írnak magyar állampolgároknak email-ben arról, hogy egy nagyobb nyereség, örökség stb. átutalása érdekében bizonyos összegű pénzt (pl. adó, vám fizetési kötelezettség miatt) utaljanak át törökországi bankszámlára, esetleg Western Union-on keresztül egy magánszemély részére. Más esetekben az email írója egy nem létező személynek adja ki magát, aki különböző indokokra hivatkozással (házassági ajánlat, nagyobb összegű megtakarítás vagy örökség Magyarországra juttatása stb.) igyekszik pénzt kicsalni a címzettekől. E megkeresések mögött jellemzően internetes csalók állnak, semmilyen pénzösszeget nem szabad átutalni. A Konzuli Szolgálat nem rendelkezik jogszabályi felhatalmazással arra vonatkozóan, hogy a magyar állampolgár károsult nevében más állam – így Törökország – hatósága előtt büntető eljárást kezdeményezzen (feljelentést tegyen), vagy magyar állampolgárt ilyen eljárásban képviseljen.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?torokorszag#d>

5. Infrastruktúra, közlekedés

Érvényes „nemzeti” jogosítvánnyal lehet közlekedni az ország területén. Kiegészítő nemzetközi jogosítványra csak autóbérléskor van általában szükség, mert a cégek azt megkövetelhetik. Fontos tudni, hogy a Törökországba gépkocsival érkező külföldi útlevelében regisztrálják a gépjármű beléptetését. A regisztrálás a tulajdonos vagy a jármű vezetőjének útlevelébe történik. Annak az útlevélnek a tulajdonosa, akinek az úti okmányába a gépjárművet bejegyezték, csak a gépkocsival, vagy más esetben a vámhatóságok külön engedélyével hagyhatja el az ország területét. A Törökországba autóval érkezőknek kötelező, Törökországra is érvényes biztosítással kell rendelkezniük. Amennyiben a forgalmi engedélyben szereplő személy nem utazik az autóban, ajánlott legalább egy angol nyelvű közjegyző által hitelesített meghatalmazással alátámasztani, hogy az autó vezetője jogosult azt használni.

Törökországban az áru- és személyfuvarozás jelentős részben közúton történik. Törökországban az általános sebességhatárok: 50 km/h városban, 90 km/h főúton, 120 km/h autópályán. Törökországban található több mint 2000 km-es autópálya hálózat, valamint Isztambulban az Európát és Ázsiát összekötő hidak használatáért fizetni kell, s a török kormány 2012 szeptemberében új technológiai rendszert vezetett be. Törökországban az autópályák és a Boszporusz hidak fizetősek. Az un. HGS matricákat a postahivatalokban (PTT), bankokban és benzinkutakon is meg lehet vásárolni. A HGS kártya minimum 35 TRY (5 TRY kártyadíj + 30 TRY felhasználható autópálya vagy hídhasználat díj), a kártya feltölthető a postahivatalokon vagy benzinkutakon. Az útdíjat nem lehet készpénzben vagy hitelkártyával kiegyenlíteni, már az autópályára történő felhajtáskor rendelkezni kell a gépjármű típusának megfelelő kártyával. Abban az esetben, ha kártya nélkül veszi igénybe valaki a fizetős autópálya szakaszokat és hidakat, az esetet követő 7 napon belül bármelyik postahivatalban megvásárolható a matrica, így elkerülhető a büntetés. A kártya vásárlásához szükséges a gépjármű forgalmi engedélye.

Gyakoriak a dugók és a reptéri transzfer hosszú ideig tarthat. A távolsági tömegközlekedésben a vezető szerepet az autóbuszjáratok kapják, az országban több száz busztársaság üzemel, a nagyobb városok között akár 15-20 percenként is járnak buszok.

2019. április 6-tól a Turkish Airlines összes Atatürk Nemzetközi Repülőtérre induló járata átkerült Isztambul új nemzetközi repülőtérére.

Az ország 8.333 kilométernyi tengerparttal rendelkezik, ezért rendkívül elterjedt a tengeri fuvarozás. Az ország 69 tengeri kikötővel rendelkezik, ezek közül a legnagyobbak Isztambul, Mersin, Izmir, Iszkenderun, Izmit, Samsun, illetve Trabzon városokban találhatók.

Törökországban a hálózati feszültség 220V / 50Hz, az elektromos csatlakozók megegyeznek a Magyarországon használtakkal. A feszültségingadozás gyakori jelenség, és áramkimaradások is előfordulnak.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?torokorszag#b>

6. Repülőterek

Nemzetközi repülőterek száma: 36

Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_airports_in_Turkey

Repülőjáratok Budapestről: a Turkish Airlines és a Pegazus naponta több közvetlen járatot indít Isztambulba. Isztambuli átszállással valamennyi belföldi repülőtér minimum napi két járatpárral elérhető.

7. Banki szolgáltatások elérhetősége

Török Központi Bank: [Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasi AS](#)

Helyi bankok például: Ziraat Bankasi, Garanti Bank, Alternatif Bank, DenizBank, Finansbank, Oyak Bank, Sekerbank, Turkiye Is Bankasi AS (Isbank).

Forrás: https://www.tbb.org.tr/en/modules/banka-bilgileri/banka_Listesi.asp?tarih=15/5/2020

A bankfiókok általában 9:00-tól 17:00-ig vannak nyitva hétfőtől péntekig. A legtöbb bank kínál online, illetve telefonos banki szolgáltatásokat, melyek a nap 24 órájában elérhetőek. A nagyobb bankok lakossággal kapcsolatos szolgáltatásai kiterjedtek, és számos bank nyújt szolgáltatásokat vállalatoknak is.

Török líra és külföldi valuta alapú számla is nyitható.

A számlanyitáshoz útlevele, adószámra, kitöltött aláírás-igazolási adatlapra, valamint lakóhely-igazolásra (pl. egy friss közmű-számlára) van szükség.

A bankautomaták elterjedtek, általában sokféle bankkártyát (főleg Visa és MasterCard) elfogadnak, a pénzfelvétel általában nem ingyenes.

Forrás: <https://www.expat.com/en/guide/middle-east/turkey/11049-opening-a-bank-account-in-turkey.html>

8. Egyéb

Törökország telefonos ország hívószáma: 90. Ankara körzetszáma: 312.

Törökországban a hivatalos munkaidő heti 45 óra. 15 év alattiak (különösen veszélyes, nehéz munkakörökben 18 éven aluliak) nem foglalkoztathatók. Az évi túlmunka maximuma évi 270 óra, vagy 90 nap. A legkevesebb évi szabadság 14 nap. Az állami vállalatok, a magánvállalatok egy része, a bankok és a közintézmények szombaton zárva tartanak, a hétköznapi munkaidő általában 9:00 órától 17:00-ig tart. Az üzletek a nagy bevásárlóközpontokban szombat-vasárnap is nyitva vannak.

Törökországban zárt térben, így a zárt légtérű vendéglátóhelyeken is, tilos a dohányzás.

Törökország területének nagy része kiemelten földrengésveszélyes zónába tartozik. Hosszabb kint tartózkodás, lakás- vagy irodabérlet esetén célszerű tájékozódni az adott épület földrengés-állósági minősítéséről és a helyi mentési, menekülési lehetőségekről.

Forrás: <https://businessculture.org/southern-europe/business-culture-in-turkey/work-life-balance-in-turkey/>

1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások

Az üzletkötés esetén fontos tényező a személyes ismeretség, ezért a megbeszélések gyakran csevegéssel indulnak.

Üdvözlésként a kézfogás elterjedt, de távozáskor nem szokás kezet rázni. A férfiak időnként mindkét kezüket használják a kézfogáshoz, a barátságosság jeleként. Közelebbi viszonyoknál az arcon csókolás is elterjedt.

Találkozót egy-két héttel korábban szokás megbeszélni, és illik pontosnak lenni. A legtöbben megbeszélte találkozótól is fogadják partnerüket, ha idejük engedi.

A személyes kapcsolatokat nagyra értékelik, és minden üzleti tárgyalás is személyes beszélgetéssel indul, amelyhez jó téma lehet a család, az ételek vagy a sport.

A fejrázás Törökországban nem a tagadást, hanem a nem értést fejezi ki.

A törökök a személyes vagy telefonos megbeszélést preferálják az írásos kommunikációval szemben.

Férfiak megszólításakor a „Bey”, nők esetén pedig a „Bayan” vagy a „Hanim” előtagot használják.

Az ajándékozás nem elterjedt, de a kisebb ajándékokat örömmel elfogadják.

A névjegykártyák cseréje megszokott, jó, ha a kártyán törökök is szerepelnek az információk.

A megbeszélések elején kávét vagy teát kínálnak, amit nem illik visszautasítani.

Tárgyaláskor a pénzügyi előnyök hangoztatása mellett fontos érv lehet a megbecsültség és presztízs, amit az üzlet hozhat.

Szokás az üzletfelet vacsorára hívni, és a meghívást udvariatlanság visszautasítani. Étkezés alatt nem illik üzletről beszélni. A számlát mindig a vacsorát kezdeményező fizeti.

A meghívást illik viszonzni.

Forrás:

<http://www.startupoverseas.co.uk/starting-a-business-in-turkey>

<http://www.turkey.doingbusinessguide.co.uk/the-guide/>

2. Fontosabb ünnepek

- Január 1. Újév
- Április 23. Nemzeti szuverenitás napja és Gyermeknap
- Május 1. A munka és szolidaritás ünnepe
- Május 19. Ifjúsági és sportünnep, megemlékezés Atatürkről
- Évente változó időpontban: a Ramadánt lezáró „Seker Bayrami”
- Július 15. Demokrácia és Nemzeti Szolidaritás Napja
- Augusztus 30. Győzelem ünnepe
- Október 29. Köztársaság napja
- Évente változó időpontban: Áldozati ünnep „Kurban Bayrami”

Az iszlám ünnepek a hold tevékenységéhez kapcsolódnak, így évente más-más időpontban vannak. A Ramadán alatt a muszlimok nappal böjtölnek. Az ünnepnap és a hétvége közti napokat időnként – egyedi döntés alapján – munkaszüneti nappá nyilvánítják, hosszabb pihenőt biztosítva ezzel. A szállodák ilyenkor a szokásosnál zsúfoltabbak és drágábbak.

Forrás: <https://www.officeholidays.com/countries/turkey/index.php>

3. Vallás, vallási szokások

Törökországban a lakosság 99%-a muszlim, körülbelül háromnegyedük a szunnita ághoz tartozik. Bár vallásszabadság van érvényben, a vallást feltüntetik a személyazonosságot igazoló okmányokon, és a szunniták bizonyos esetekben előnyben részesülnek. Az általános- és középiskolában is kötelező a szunnita vallási oktatás, és a mindennapi életben is meghatározó elem a vallás. A lakosság több, mint 60 százaléka igyekszik betartani a vallási előírásokat, és további 35 százalékuk vallja magát hívőnek, de a vallási előírások betartásához nem ragaszkodik.

Forrás és további információk: http://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Turkey

4. Magyar-török kulturális kapcsolatok

A történelem különböző szakaszaiban az oszmán-magyar és a török-magyar kapcsolatok nagy hatással voltak a két nép nyelvére, kultúrájára és történelmére egyaránt. A folyamatos intenzív kapcsolatnak köszönhetően számos építészeti, szellemi és kulturális emléket őriz Törökország. A történelmi emlékek a szabadságküzdelmek során menekülni kényszerülők török földön végzett tevékenységeihez köthetők. Ebbe a csoportba tartozik a teljesség igénye nélkül például Thököly Imre, II. Rákóczi Ferenc vagy Kossuth Lajos. Emellett megemlítendő még Széchenyi Ödön is, aki részt vett a modern isztambuli tűzoltóság kialakításában vagy Kovács Aladár, aki az első isztambuli mentőállomás megalapításában vett részt. Emellett számos magyar járult hozzá a török építészethez vagy vett részt a vízgazdálkodási és meteorológia fejlesztésekben.

Forrás:

https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6r%C3%B6k%E2%80%93magyar_kultur%C3%A1lis_kapcsolatok

A Magyarország nagy területét érintő török hódoltság (1526-1686) idején mohamedán vallási és kulturális központok alakultak ki - a körülbelül 50-80 ezer főnyi itt tartózkodó oszmán-törökség mindennapi, kulturális és vallási életéhez kötődően pedig számos újfajta épülettípus létesült hazánkban. Az ekkor létrehozott építmények között a legjelentősebbek a mohamedán vallás hívői számára épített imaházak, a dzsámik voltak (pécsi Gázi Kászim pasa dzsámija, szigetvári Szulejmán-dzsámi). A dzsámik építészeti rangját a melléjük épített minaretek száma jelezte, hazánkban az imahelyek egy minarettel épültek, ezekből a rekonstrukciónak köszönhetően eredeti formájában összesen három - a pécsi, az egri és az érdi- látható ma. Szintén vallási épülettípus a hazánkban mindössze két helyen (Pécsett - Idrisz Baba türbéje - és Budapesten - Gül Baba türbéje) fennmaradt türbe, a kupolás, nyolcszögletű sírkápolna, amelyet magas rangú vezetők, illetve a szultán sírja fölé emeltek. A világi rendeltetésű építmények közül Magyarországon a legjelentősebbek a fürdők voltak. Ezek egy része természetes forrásokra épült termálfürdő, másik része gőzfürdő volt. A fürdőknek azon túl, hogy rituális és egészségügyi jelentőségük volt, a társadalmi élet fontos színhelyei is voltak, továbbá stabil bevételi forrást jelentettek és nem utolsósorban nagyban növelték alapítójuk népszerűségét. A legaktívabb fürdőépíttető Szokollu Musztafa volt, akinek nevéhez 16 ilyen létesítmény fűződik, például a budapesti Rudas és a Császár fürdő is. A magyarországi török hódoltság kezdetével a települések sziluettje gyorsan megváltozott, de amilyen gyorsan lezajlott ez a változás, olyan gyorsan alakult vissza a városok képe a főváros, Buda 1868. évi visszafoglalása után. A 17. század végétől kezdődő újjáépítések, majd a 19. századi intenzív városrendezések során sok, a török hódoltság korából származó építmény végleg eltűnt, szerencsére még így is számos építészeti emlék tekinthető meg Magyarország területén ma is.

Forrás: <https://rodosto.hu/hu/magyar.html>

5. Történelmi áttekintés

Anatólia területén, melynek nagy részén ma Törökország fekszik, már a neolitikumban éltek emberek, és itt élte fénykorát az i.e. 7. évezredben a legkorábbi ismert városok közé tartozó Çatal Hüyük. Az i.e. 18. században alapították az első nagyobb birodalmat területén a hettiták. A Hettita Birodalom bukása után Phrügia és Lüdia uralta a nyugati partokat, ahogy az ókori görög kultúra terjedni kezdett. Anatóliát az i.e. 6. században a perzsák, majd i.e. a 4. században Nagy Sándor hódította meg. Ezzel megkezdődött a hellenisztikus művészet és a görög nyelv terjedése, mely végül teljesen kiszorította a korábbi kultúrákat. I.e. az első században a terület a Római Birodalom része lett, és Nagy Konstantin 324-ben Bizáncot tette meg a Birodalom fővárosának. Ezután a késő középkorig a Kelet-Római Birodalom uralta Törökország területét, de a szeldzsukok már a 7. században terjeszkedni kezdtek. I. Lajost tartják az első európai uralkodónak, aki az oszmánokkal megütközött. A Bulgáriában, 1377-ben aratott győzelmet jelentősnek ítélik a magyar történészek, mert további nagyobb hadmozdulatok 1389-ig nem történtek a területen. Még a század végén sor került a két ország közötti nyílt háborúra, I. (Luxemburgi) Zsigmond uralkodása kezdetén. A szeldzsukok közül kiváló oszmánok aztán a 15. században megdöntötték a Kelet-Római Birodalmat. A fénykorában hatalmas kiterjedésű Oszmán Birodalom (határai a Perzsa-öböltől Magyarorszáig és Egyiptomtól a Kaukázusig húzódtak) egészen a 20. század elejéig fennmaradt. Az Oszmán Birodalom az egyik legnagyobb és a legtovább fennálló iszlám világbirodalom, amely évszázadokon át megkerülhetetlen hatalmi tényező volt az európai erőviszonyok alakulásában. A 13. század elején, a rúmi szeldzsukok uralta anatóliai területen létrejött törzsi szövetség a 16–17. századra a maga korában egyedülálló államszervezetet hozott létre, amely rendkívül jól szervezett közigazgatási rendszerével, erőforrásainak bőségével és az ezekre épülő fejlett katonai erejével megszerezte a hegemoniát a közel-keleti térségben, és hódításaival már az európai államok létét veszélyeztette. Az Oszmán Birodalom vallása az iszlám szunnita ága volt, 1517-től, az egyiptomi Mameluk Birodalom megdöntésétől kezdve az oszmán szultánok egyben a kalifa cím birtokosai is voltak. Más vallásokkal és kultúrákkal szembeni türelmi politikájuk, fénykoruk gazdagsága sokszínű művészeti és kulturális fejlődésre nyújtott lehetőséget. Magyarországhoz fűződő viszonyát a 15. századtól kezdve, hosszabb-rövidebb időszakokban háborúk és összetűzések tarkították, ekkor a Magyar Királyságot Európa védőbástyájaként emlegették. A nándorfehérvári diadal a magyar–török háborúk egyik jelentős eseménye, amelynek során 1456. július 4–21. között a keresztények (magyarok és szerbek) Szilágyi Mihály vezetésével hősiességgel védték Nándorfehérvár (a mai Belgrád) várát II. Mehmed török szultán nagy túlerőben levő ostromló seregével szemben, majd a védőkhöz 10 ezer katonájával időközben csatlakozó Hunyadi János vezetésével, Kapisztrán János 30–35 ezer keresztesével közösen július 22-én, a vár melletti csatában legyőzték a törököket. A déli harangszó a keresztény világban azóta a nándorfehérvári diadalra emlékeztet.

I. Szulejmán uralkodása (1520–1566) az oszmán állam aranykoraként vonult be a történelembe. Szulejmán növelte birodalma európai katonai befolyását, és megszilárdította azt a társadalmi struktúrát, amely évszázadokra megkerülhetetlen tényezővé tette az európai térségben. A hanyatlás csírái azonban már ekkor jelentkeztek. A megkövesedett hierarchikus irányítási rendszer a Nyugat-Európában éledő polgári mozgalmak eredményeivel szemben a gazdasági és politikai fejlődés fő akadályozó tényezője lett. A közigazgatás és törvénykezés alapja a saría volt, amelyet a mindennapi élet szervezésére külön előírásokkal (kánun) egészítettek ki. A hittudósok állami hivatalnokokká váltak, az ulema ezzel vallási függetlenségét adta fel. Szulejmán figyelmét elsősorban Európa kötötte

le, ahol a Földközi-tenger feletti ellenőrzés megszerzését és a Habsburg Birodalom legyőzését tűzte ki célul. Mivel 1521-ben Nándorfehérvár elesett, majd 1526-ban Mohácsnál a II. Lajos király vezette magyar sereg megsemmisítő vereséget szenvedett, a belharcoltól zilált Magyar Királyságra, mint hatalmi tényezőre már nem lehetett számítani. Szulejmán Magyarország középső területeit vazallusára, Szapolyai Jánosra hagyta, majd 1527-ben Bécs felé vonult, és a város ostromát 1529-ben megkezdte. Ezt és 1532. évi hadjáratát a Habsburgok visszaverték. Szapolyai halála után Szulejmán megszállta Magyarország középső részét, így közvetlenül szemben állt a Habsburg Birodalommal. Az európai hegemoniáért küzdő Habsburgok és franciák mellett megjelent az Oszmán Birodalom, mint hatalmi-politikai tényező, amelyet a franciák ki is használtak céljaik eléréséhez.

Szulejmánnal kapcsolatban mindenképpen említésre méltó felesége, Hürrem szultána birodalmi szintű befolyása is. Az ukrán származású rabszolganő 1534-ben lett Haszeki szultána, és hatalma az egész birodalomra kiterjedt. Hürrem kétségtelenül a világtörténelem egyik legnagyobb női személyisége - nemcsak egyetlen szerelme maradt Szulejmánnak, hanem politikai tanácsadója is volt. Intrikáinak áldozatul esett több nagy hatalmú és magas rangú államférfi (például Pargali Ibrahim pasa vagy Kara Ahmed pasa), valamint a szultán legidősebb fia, Musztafa herceg is. Hürremmel vette kezdetét a "nők szultanátusa" nevű közel 130 éves korszak. Szulejmán a Zrínyi Miklós által védett Szigetvár ostroma közben halt meg, 1566-ban. Magyarország veszteségei a Habsburgokat is békekötésre késztette.

Szulejmán dédunokája, III. Mehmed (1595–1603) trónra lépése után mind a 19 fiútestvérét és több mint 20 nővérét is megölette. Uralkodásának legfontosabb eseménye a tizenöt éves háború volt Magyarországon (1593–1606). Édesanyja, Szafije, a „Valide” szultán nagy befolyással volt az uralkodóra. Fia, I. Ahmed (1603–1617) szakított az addig általános testvérgyilkosság gyakorlatával, amelyet – elkerülendő a hatalmi harcokat – a birodalom stabilitása érdekében elődei gyakoroltak. Kezdetben energikus uralkodóként gyakorolta a hatalmat, azonban a hadi sikerekben nem jeleskedett. Magyarországon és Perzsiában a Szafavidákkal szemben területeket veszített, a zsitvatoroki béke 1606-ban megszüntette a Habsburgok adófizetési kötelezettségét.

Ahmed unokája, Ibrahim regnálása alatt jelentősen csökkent a birodalom nyugati befolyása is, az ő ideje alatt indult meg a török kiűzése Magyarországról.

IV. Mehmed (1648–1687) uralkodása alatt az ország anarchiába süllyedt. A stabilitás az idős Köprülü Mehmed nagyvezír nevéhez fűződik (1656–1661), aki ötéves működése alatt újjászervezte a birodalom közigazgatását, fia, Köprülü Ahmed (1661–76), majd ennek sógora, Kara Musztafa egyfajta nagyvezíri dinasztiát képviselt a korabeli közigazgatásban. Köprülü Ahmed 1663-as magyarországi hadjárata és Érsekújvár elfoglalása erős oszmánellenes koalíciót hozott létre a Habsburg Birodalom, a Német-Római Császárság és a Rajnai Szövetség részvételével, és a nyugati típusú hadseregek fölényét mutatta az 1664-es szentgotthárdi csata, melyet Vasváron húsz évre szóló fegyverszünet követett. 1682-ben a Porta Thököly Imrét Felső-Magyarország vazallus fejedelmévé nevezte ki, de a Bécs elleni offenzíva összeomlással végződött. A Kara Musztafa által vezetett török sereg 1683-as bécsi vereségét kihasználva, az európai hatalmak a törökök végleges kiűzésére offenzívát indítottak (1684–1687). A Szent Liga újjáalakult, a Habsburgok 1686-ban visszafoglalták Budát, a velenceiek Athént szereztek meg. Az oroszok az Azovi-tenger környékén, a lengyelek Moldva ellen indítottak hadjáratot. A törökök a karlócai békeszerződés (1699) értelmében elvesztették Magyarországot a Temesköz kivételével, Erdélyt, Szlavóniát, Horvátországot. Ukrajnát Lengyelországnak engedték át, míg a Peloponnészoszt és Dalmácia nagy részét a velenceieknek.

A 18. században a sorozatos területvesztés és kudarcok ellenére a birodalom világpolitikai helyzetének megítélésében pozitív változások figyelhetők meg, amelyek előrevetítették egy esetleges modernizáció lehetőségét is. A karlócai béke volt az első olyan békeszerződés, amelyet a keresztény államok egy iszlám állammal kötöttek, a világi államok jogrendszerének alapján. Az Oszmán Birodalomnak tiszteletben kellett tartani az államközi kapcsolatokban kialakult szokásjogot, egyezményeket és diplomáciai kapcsolatokat. Az 1718-as pozsareváci és az 1739-es belgrádi békeszerződés erősítette ezt az állapotot.

Ezt követően gazdag politikai, kulturális és tudományos kapcsolatrendszer jött létre a két állam között, a birodalom a Rákóczi-szabadságharc és az 1848–49-es forradalom nagyjainak menedéket adott a vészterhes időkben.

Az Oszmán Birodalom utolsó évtizedeiben az államot egy heterogén, nacionalista, alkotmánypárti politikai tömörülés, az Ifjútörök mozgalom irányította, akik a Központi Hatalmak oldalán léptették az államot az I. világháborúba. Az I. világháborút lezáró sèvres-i békeszerződés ellen a törökök katonai ellenállást szerveztek. A török függetlenségi háború (1919-1923) során a Mustafa Kemal és más tábornokok által vezetett török haderők kiszorították az angol, olasz, görög és francia csapatokat, valamint megalakult a Török Nemzeti Országgyűlés, melyet azonban a szultán és kormánya nem volt hajlandó elismerni. 1922. november 1-jén az ankarai országgyűlés eltörölte a szultanátust, majd a sèvres-i döntéseket felülbíráló lausanne-i békeszerződés megkötése után, 1923. október 29-én kikiáltották a köztársaságot. Az ország vezetője, Mustafa Kemal Atatürk, modern, világi és Nyugat-orientált államot hozott létre drasztikus reformok segítségével. A 20. század során több katonai puccs történt az országban, az utolsó 1980-ban. Törökország 1952-ben lett a NATO tagja, és célul tűzte ki az Európai Unióhoz való csatlakozást. A ciprusi török jelenlét, a régóta tartó kurd felkelés keleten, és az iszlám növekvő politikai jelenléte táplálja a közéleti vitákat, és befolyásolja az ország nemzetközi kapcsolatait és az uniós csatlakozási tárgyalások kimenetelét.

Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6r%C3%B6korsz%C3%A1g>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Turkey>

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Turkey

https://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1ndorfeh%C3%A9rv%C3%A1ri_diadal

https://hu.wikipedia.org/wiki/Oszm%C3%A1n_Birodalom

https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar%E2%80%93t%C3%B6r%C3%B6k_h%C3%A1bor%C3%BAk

További hasznos információk az ország történelméről:

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey/>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Republic_of_Turkey

Lonely planet: <https://www.lonelyplanet.com/turkey/history>

6. További hasznos információk

Az ország politikájáról:

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey/#introduction>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_turkey

Freedom House: <http://www.freedomhouse.org/country/turkey>

Freedom House: <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2020>

Az ország földrajzáról:

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/turkey/#geography>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Turkey

Columbia Egyetem weboldala: <http://www.columbia.edu/~sss31/Turkiye/geo.html>

Az ország kultúrájáról:

[Török Kulturális Alapítvány](#)

[Wikipedia - Törökország kultúrája](#)

https://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_Turkey

Az ország hivatalos honlapja: <https://www.turkiye.gov.tr/>

Az ország minisztériumai:

Külügyminisztérium: <http://www.mfa.gov.tr/default.en.mfa>

Belügyminisztérium: <http://www.mia.gov.tr/>

Angol nyelvű napilapok:

Daily News: <http://www.hurriyetdailynews.com/>

Turkish Press: <http://www.turkishpress.com/>

Kézirat lezárva: 2021. augusztus

További információ:

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nemzetközi Igazgatóság

Telefon: + 36 1 474 5142

E-mail: intdept@mkik.hu